

การศึกษาประสิทธิภาพการสอน ตามการประเมินของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน

อาจารย์สุวัฒน์ บัววรารักษ์
ดร. สมชาย ชูชาติ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ ตามการประเมินของนิสิต และเพื่อเปรียบเทียบความเห็นของนิสิตโดยจำแนกตามชั้นปี คณะ วิชา เอก คณะแผนกเฉลี่ยสะสมและประสบการณ์การฝึกสอนของนิสิต

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2/2531 ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างเป็นชั้นภูมิ โดยใช้สัดส่วนเป็นเกณฑ์ มีจำนวนนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

คิดเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนนิสิตทั้งหมด ผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินการสอนของหน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการประมาณค่าพารามิเตอร์และการทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่ามัธยฐานอันดับด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยสรุปว่า

1. นิสิตที่เรียนต่างชั้นปี คณะและวิชาเอก มีค่าเฉลี่ยของความเห็นเกี่ยวกับประ-

สิทธิภาพการสอนของคณาจารย์แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่างกัน
และประสบการณ์การฝึกสอนต่างกัน มีค่า
เฉลี่ยของความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการ
สอนของคณาจารย์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัย
สำคัญทางสถิติ

3. นิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดให้
ค่าเฉลี่ยของความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพ
การสอนของคณาจารย์อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
ทุกข้อกระทง

ความเป็นมาและ ความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะช่วย
ส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า
เพราะการศึกษาเป็นจักรกลสำคัญในการ
พัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้ได้มาซึ่งกำลัง
คนตามความต้องการของประเทศ โดยเฉพาะ
ในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นระบบการผลิต
กำลังคนระดับสูงเป็นการศึกษาในระดับที่
ช่วยผลิตชนชั้นที่เชื่อได้ว่าจะเป็นมันสมองของ
ชาติในอนาคต ดังนั้นคุณภาพและมาตรฐาน
ของการผลิตบัณฑิตจึงเป็นประเด็นที่สำคัญ
มาก โดยที่คุณภาพของบัณฑิตนั้นขึ้นอยู่กับ
สถาบันการศึกษา และภายในแต่ละสถาบัน
บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดย
ตรงคือ คณาจารย์ และนิสิต นักศึกษา คุณ-
ภาพของการเรียนการสอนจึงขึ้นอยู่กับคณา-
จารย์ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง

ในการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพ

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิ-
ภาพการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเป็น
สิ่งที่มีประโยชน์ทั้งในด้านการบริหารและ
วิชาการ ปัจจุบันทบวงมหาวิทยาลัยและมหา-
วิทยาลัยต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญ
ของประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์เป็น
อย่างยิ่ง จึงได้ให้การสนับสนุนและส่งเสริม
ให้มีการประเมินประสิทธิภาพการสอนของ
อาจารย์ มีการจัดประชุม จัดสัมมนาเกี่ยวกับ
เรื่องนี้ทั้งในระดับทบวงและมหาวิทยาลัยหลาย
ครั้ง (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2526 : 1)
และจากการประชุมสัมมนาเพื่อหาแนวทาง
การประเมินประสิทธิภาพการสอนของอา-
จารย์เมื่อวันที่ 17-18 ธันวาคม 2524 โดยมี
ผู้แทนคณาจารย์จากทุกมหาวิทยาลัยมาร่วม
ประชุมสัมมนา ผลการประชุมสรุปได้คือที่
ประชุมต้องการให้มีนโยบายระดับสูงหรือ
ระดับทบวง หรือระดับมหาวิทยาลัย และให้
ใช้ผลการประเมินการสอนเพื่อปรับปรุงการ
สอน ใช้ประกอบการพิจารณาตำแหน่งทาง
วิชาการ การพิจารณาความดีความชอบและ
รางวัลอื่น ๆ นอกจากนี้ยังเสนอแนะให้ใช้ผล
การประเมินการสอนเป็นส่วนหนึ่งของการ
พิจารณาการปฏิบัติงานของอาจารย์ใหม่ ใช้
เป็นข้อมูลในการดำเนินการด้านการพัฒนา
คณาจารย์ ส่วนวิธีการประเมินการสอนนั้น
ที่ประชุมเสนอให้ประเมินเชิงปริมาณโดย
ให้นิสิตเป็นผู้ประเมิน ใช้แบบสอบถามเป็น
เครื่องมือในการประเมิน (จุฬาลงกรณ์มหา-
วิทยาลัย, หน่วยพัฒนาคณาจารย์ 2524 : 3)

ความสำคัญและประโยชน์ของการประเมินการสอนก็คือ การนำผลที่ประเมินได้มาปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสำคัญของการประเมินการสอนอีกประการหนึ่งซึ่งถือว่าการประเมินการสอนเป็นวิธีการให้รางวัลแก่อาจารย์ที่สามารถปฏิบัติงานหลักของอาจารย์ได้ผลดี กล่าวคือ ผลการประเมินย่อมเป็นเครื่องแสดงถึงสัมฤทธิ์ผลในการสอนของอาจารย์ผู้นั้น จากแนวทางนี้เองที่ทำให้ผู้บริหารมหาวิทยาลัยในต่างประเทศและมหาวิทยาลัยในประเทศไทยบางแห่งได้นำผลการประเมินการสอนโดยนิสิตไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาความดีความชอบประจำปีตลอดจนการเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, ในพวงแก้ว ปุณยนก, บรรณาธิการ 2524 : 226) โดยเฉพาะในเรื่องของการเลื่อนขั้นเลื่อนระดับเงินเดือนนั้น ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินประสิทธิภาพการสอนและการปฏิบัติหน้าที่อาจารย์ไว้อย่างชัดเจนดังปรากฏในหนังสือเวียน ที่ ทม 0202/ว. 14 ลงวันที่ 9 กันยายน 2526 ซึ่งต้องถือปฏิบัติเหมือนกันทุกมหาวิทยาลัย คือ อาจารย์ที่จะขอเลื่อนขั้นเป็นกรณีพิเศษจะต้องมีการประเมินประสิทธิภาพการสอนก่อน จึงจะให้คณะกรรมการมหาวิทยาลัย (อ.ก.ม.) พิจารณานุมัติแต่งตั้งได้

จากที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่าการกิจการสอนนั้นถือเป็นภารกิจหลักของอาจารย์ในระดับอุดมศึกษา ซึ่งจะมีผลโดยตรงกับ

คุณภาพของบัณฑิต ดังนั้นในเรื่องการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษาจึงได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นโดยลำดับ เช่น ในระดับทบวงมหาวิทยาลัยมีโครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการสอน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนามหาวิทยาลัย และในระดับมหาวิทยาลัยก็ได้มีการส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนโดยบางมหาวิทยาลัยได้จัดตั้งหน่วยพัฒนาคณาจารย์หรือหน่วยพัฒนาการเรียนการสอน เป็นต้น ในการดำเนินการใด ๆ จำเป็นต้องมีระบบติดตามผลการดำเนินงาน (Monitoring System) เพื่อนำผลสะท้อนกลับมาปรับปรุงงานให้ก้าวหน้า มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ในกระบวนการสอนก็เช่นเดียวกัน ดังนั้นการประเมินผลการสอนของอาจารย์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมให้การสอนมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ตามการประเมินของนิสิต
2. เพื่อเปรียบเทียบความเห็นของนิสิตที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์โดยจำแนกตามชั้นปี คณะ วิชาเอก คณะแผนกเฉลี่ยสะสม และประสบการณ์การฝึกสอนของนิสิต

แนวเหตุผลทฤษฎีที่สำคัญ

ข้อมูลที่ได้จากตัวนิสิตเป็นข้อมูลที่น่าสนใจและอาจจะเป็นประโยชน์มากที่สุดเพราะ

ในการเรียนการสอนนั้น บุคคลที่รู้เห็น เข้าใจ และติดต่อกันอยู่ตลอดคืออาจารย์และนิสิตเท่านั้น กิจกรรมต่าง ๆ ในห้องเรียนนิสิตจะเป็นผู้รู้และรับผลโดยตรง นิสิตจึงควรจะเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีที่สุด นอกจากนั้นจุดมุ่งหมายของการสอนยังเน้นที่การเรียนรู้ของนิสิต การให้นิสิตประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ จึงเป็นเครื่องมือที่ดีว่าอาจารย์สอนแล้วประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

สมมติฐานของการวิจัย

1. นิสิตที่เรียนต่างชั้นปีกันมีความเห็นต่อประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ไม่แตกต่างกัน
2. นิสิตที่เรียนต่างคณะกันมีความเห็นต่อประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ไม่แตกต่างกัน
3. นิสิตที่เรียนต่างวิชาเอกกันมีความเห็นต่อประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ไม่แตกต่างกัน
4. นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่างกันมีความเห็นต่อประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ไม่แตกต่างกัน
5. นิสิตที่เคยฝึกสอนและไม่เคยฝึกสอนมีความเห็นต่อประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ไม่แตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บางเขน ในปีการศึกษา 2531

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางเขน ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2/2531 ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างเป็นชั้นภูมิ โดยใช้สัดส่วนเป็นเกณฑ์ มีจำนวนนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนนิสิตทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินการสอน ของหน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งประกอบด้วยข้อกระทงเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์จำนวน 20 ข้อ และคำถามปลายเปิดอีก 4 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ให้นิสิตจำนวน 10 คน เป็นผู้ทำหน้าที่แจกและเก็บรวบรวมแบบประเมินการสอนจากนิสิตที่เป็นผู้ประเมินการสอนในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงมีนาคม 2532

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การประมาณค่าพารามิเตอร์ (parameter estimation) และการทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างค่ามัชฌิมเลขคณิตด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA)

ถ้าพบว่ามียุทธศาสตร์ทางสถิติก็เปรียบเทียบค่ามัธยฐานและค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's test)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นิสิตชั้นปีที่ 1 มีความเห็นด้วยต่อการสอนของคณาจารย์อยู่ในเกณฑ์มาก ในขณะที่นิสิตชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 มีความเห็นด้วยอยู่ในเกณฑ์ปานกลางเป็นส่วนใหญ่

2. นิสิตที่เรียนในภาควิชาที่สังกัดคณะสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มีความเห็นด้วยต่อการสอนของคณาจารย์อยู่ในเกณฑ์มากและปานกลาง แต่นิสิตคณะศึกษาศาสตร์มีความเห็นด้วยอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างน้อย

3. นิสิตวิชาเอกภาษาอังกฤษ ภาษาไทย สังคมศึกษา ธุรกิจศึกษา เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ และคหกรรมศาสตร์ มีความเห็นด้วยต่อการสอนของคณาจารย์อยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงมากเป็นส่วนใหญ่ แต่นิสิตวิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษามีความเห็นด้วยอยู่ในเกณฑ์น้อยเป็นส่วนใหญ่

4. นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมน้อยกว่า 2.00, 2.00-2.49, 2.50-2.99, 3.00-3.49 และ 3.50-4.00 ต่างก็มีความเห็นด้วยต่อการสอนของคณาจารย์อยู่ในเกณฑ์ปานกลางถึงมากเป็นส่วนใหญ่

5. นิสิตที่เคยฝึกสอนและที่ไม่เคยฝึกสอนต่างก็มีความเห็นด้วยต่อการสอนของคณาจารย์อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

6. นิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด มีความเห็นด้วยต่อการสอนของคณาจารย์อยู่ในเกณฑ์ปานกลางทุกข้อกระทง

7. นิสิตที่เรียนต่างชั้นปีกัน มีความเห็นด้วยต่อการสอนของคณาจารย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

8. นิสิตที่เรียนต่างคณะกันมีความเห็นด้วยต่อการสอนของคณาจารย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

9. นิสิตที่เรียนต่างวิชาเอกกันมีความเห็นด้วยต่อการสอนของคณาจารย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

10. นิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสมต่างกัน มีความเห็นด้วยต่อการสอนของคณาจารย์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

11. นิสิตที่เคยฝึกสอนและที่ไม่เคยฝึกสอนมีความเห็นด้วยต่อการสอนของคณาจารย์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยทำให้ทราบข้อมูลบางประการ เกี่ยวกับการสอนของคณาจารย์ ซึ่งสามารถจะนำมาอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 1 มีความเห็นด้วยต่อการสอนของคณาจารย์อยู่ในเกณฑ์มาก แต่นิสิตชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 มีความเห็นด้วยอยู่ในเกณฑ์ปานกลางเป็นส่วนใหญ่ และมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของความเห็นนั้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นั้น อาจจะเป็นเพราะว่านิสิตชั้นปีที่ 1 เพิ่ง

จะเริ่มเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒ บางเขนนี้เป็นปีแรก นิสิตชั้นปีที่ 1
ส่วนใหญ่อาจจะยังมีประสบการณ์เกี่ยวกับการ
สอนของคณาจารย์ยังไม่มากพอ ประ-
กอบกับมีความภาคภูมิใจที่สามารถสอบเข้า
ศึกษาได้ จึงมีความรู้สึกที่ดีต่อสถาบันและ
ต่อคณาจารย์ตลอดจนการเรียนการสอนโดย
ทั่วไปด้วย จึงทำให้ค่าเฉลี่ยของความเห็น
เกี่ยวกับการสอนของคณาจารย์สูงกว่านิสิต
ชั้นปีอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสิตชั้นปีที่ 2 และ
4 โดยที่นิสิตชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยของความเห็นสูง
กว่านิสิตชั้นปีที่ 2 และ 4 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ
.05 และ .01 ตามลำดับ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับ
นิสิตชั้นปีที่ 3 แล้ว ค่าเฉลี่ยของความเห็น
เกี่ยวกับการสอนของคณาจารย์ของนิสิตชั้น
ปีที่ 1 สูงกว่าของนิสิตชั้นปีที่ 3 เล็กน้อย
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจจะเป็น
เพราะว่ามหาวิทยาลัยมีการรับนิสิตหลักสูตร
เทียบ 4 ปี จากผู้ที่มีวุฒิปริญญา หรือ
ปวส., ปวท. เข้าศึกษาต่อในชั้นปีที่ 3 ด้วย
และนิสิตที่เพิ่งเข้าศึกษาเป็นปีแรกนี้ยังคงมี
ความภาคภูมิใจต่อโอกาสที่ได้เข้าศึกษาต่อ
และยังมีประสบการณ์กับการสอนของคณา-
จารย์ยังไม่มากพอ เช่นเดียวกันกับนิสิตชั้นปี
ที่ 1 จึงส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของความเห็นเกี่ยวกับ
การสอนของคณาจารย์อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน
(ชั้นปีที่ 1 $\bar{X} = 3.74$, ชั้นปีที่ 3
 $\bar{X} = 3.56$)

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตคณะ
ศึกษาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยของความเห็นเกี่ยวกับ
การสอนของคณาจารย์ต่ำกว่าของนิสิตคณะ

สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์
อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และเป็นที่น่า
สังเกตว่า ค่าเฉลี่ยของความเห็นของนิสิตระ-
หว่างคณะสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และ
วิทยาศาสตร์ต่างก็ไม่มี ความแตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติและซึ่งถ้าหากจะพิจารณา
ตามข้อมูลดังกล่าวแล้วก็จะต้องสรุปว่า
การสอนของคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์
ตามความคิดเห็นของนิสิตนั้นอยู่ในเกณฑ์ที่
ค่อนข้างต่ำกว่าของคณาจารย์คณะอื่น ๆ แต่
เนื่องจากในการวิจัยนี้การจำแนกนิสิตสังกัด
คณะต่าง ๆ นั้น พิจารณาตามสังกัดของภาควิ-
ชาที่นิสิตเรียนเป็นวิชาเอกเป็นเกณฑ์ และ
นิสิตที่เรียนวิชาเอกในภาควิชาที่สังกัดคณะ
ศึกษาศาสตร์ นั้น มีเพียงวิชาเอกเดียวคือ
เทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งมีการฝึกปฏิบัติ
เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ
อยู่เสมอ จากการที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสพูดคุย
กับนิสิตอย่างไม่เป็นทางการ จึงทำให้ได้ข้อ
มูลเพิ่มเติมที่อาจจะเป็นมูลเหตุของความเห็น
ของนิสิตได้ว่า เครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ที่
จะต้องใช้ในการเรียนการสอนโดยส่วนใหญ่
อยู่ในสภาพชำรุดทรุดโทรมและค่อนข้างจะ
ล้าสมัย จึงย่อมจะส่งผลกระทบต่อบรรยากาศ
ทั่ว ๆ ไปของการเรียนการสอน โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งวิชาที่จำเป็นจะต้องฝึกปฏิบัติอยู่เสมอ
ทำให้ผู้สอนไม่สามารถจะทำให้การเรียน
การสอนดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ตามที่ควรจะเป็นได้ ประกอบกับในขณะที่มี
การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยนี้ ภาควิชา
เทคโนโลยีทางการศึกษากำลังมีปัญหาบาง
ประการเกี่ยวกับการบริหารงานของภาค

วิชาและระเบียบเกี่ยวกับการยืมเครื่องมือ
โสตทัศนูปกรณ์ จึงเป็นไปได้ว่าการประเมิน
ประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ของ
นิสิตนั้น ประเมินสภาพการเรียนรู้การสอน
ภายในภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็น
หลัก ซึ่งจะไม่สะท้อนภาพรวมของคณะศึกษาศาสตร์
ในขณะที่นิสิตในคณะสังคมศาสตร์
มนุษยศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มีนิสิตเรียน
วิชาเอกต่าง ๆ อย่างน้อย 2 วิชาเอก (ใน 2
ภาควิชา) ขึ้นไป ดังนั้นความเห็นเกี่ยวกับการ
สอนของคณาจารย์ของนิสิตจึงย่อมจะ
สะท้อนภาพรวมมากกว่าของคณะศึกษาศาสตร์

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า ค่าเฉลี่ยของ
ความเห็นเกี่ยวกับการสอนของคณาจารย์
ของนิสิตวิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา
($\bar{X} = 2.11$) ต่ำกว่าของนิสิตวิชาเอกอื่น ๆ
ทุกวิชาเอก โดยต่ำกว่าของนิสิตวิชาเอกภาษาไทย
ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์
และคหกรรมศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ นอกนั้นแล้วไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้
อาจจะเป็นด้วยเหตุผลดังที่ผู้วิจัยได้อภิปราย
มาแล้วในข้อที่ 2 นอกจากนี้ยังพบว่าค่าเฉลี่ย
ของความเห็นเกี่ยวกับการสอนของคณาจารย์
ของนิสิตวิชาเอกที่อยู่ในคณะเดียวกัน ไม่
มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพการสอนของ
คณาจารย์ในภาควิชาที่อยู่คณะเดียวกัน
มีความใกล้เคียงกัน

4. จากผลการวิจัยพบว่านิสิตที่มีคะแนน
เฉลี่ยสะสมต่างกันมีค่าเฉลี่ยของความเห็น

เกี่ยวกับการสอนของคณาจารย์ไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาค่า
เฉลี่ยแล้วจะพบว่านิสิตที่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม
ต่ำกว่า 2.00 มีค่าเฉลี่ยของความเห็นต่ำกว่า
ของนิสิตกลุ่มอื่น ๆ และมีความแปรปรวนของ
คะแนนความคิดเห็นสูงกว่านิสิตกลุ่มอื่น ๆ อีก
ด้วย ทั้งนี้อาจจะเป็นด้วยเหตุที่ว่านิสิตที่มี
ผลการเรียนต่ำจะมีแนวโน้มที่จะประเมิน
การสอนของคณาจารย์ต่ำกว่านิสิตที่มีผลการ
เรียนสูงอยู่แล้ว แต่ความแตกต่างกันนั้นยังไม่
มากพอที่จะทำมีนัยสำคัญทางสถิติ

5. จากผลการวิจัยที่พบว่านิสิตที่เคยฝึก
สอนและไม่เคยฝึกสอน มีค่าเฉลี่ยของความ
เห็นเกี่ยวกับการสอนของคณาจารย์ไม่แตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่นิสิต
ทั้งกลุ่มที่เคยฝึกสอนและที่ยังไม่เคยฝึกสอน
มีค่าเฉลี่ยของความเห็นใกล้เคียงกันมากที่สุด
($\bar{X}_1 = 3.36$ และ $\bar{X}_2 = 3.35$) แต่เป็นที่น่า
สังเกตว่านิสิตที่เคยฝึกสอนมาแล้วมีความแปร
ปรวนของคะแนนความคิดเห็น ($S^2 = 0.81$)
ต่ำกว่าของนิสิตที่ยังไม่เคยฝึกสอน ($S^2 =$
2.24) มาก ทั้งนี้อาจจะเป็นได้ว่านิสิตที่ผ่าน
การฝึกสอนมาแล้วมีความเข้าใจเกี่ยวกับการ
สอนของคณาจารย์มากขึ้นกว่านิสิตที่ยังไม่
เคยฝึกสอน

6. เมื่อได้พิจารณาค่าเฉลี่ยของความ
เห็นของนิสิตที่มีต่อประสิทธิภาพการสอน
ของคณาจารย์ โดยจำแนกตามชั้นปี คณะ
วิชาเอก คะแนนเฉลี่ยสะสม และประสบการณ์
การฝึกสอนของนิสิต แล้วสามารถจะ

สรุปได้ว่านิสิตโดยส่วนใหญ่มีความพอใจกับประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ปานกลาง และได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงสภาพการเรียนรู้การสอนที่น่าสนใจมาหลายประการ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. มหาวิทยาลัยควรกระตุ้นให้คณาจารย์เห็นความสำคัญของการพัฒนาประสิทธิภาพการสอน ด้วยการกำหนดเป็นนโยบายให้ถือปฏิบัติ มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ในเรื่องการประเมินการสอน โดยอาจจะทำเป็นเอกสารออกเผยแพร่เพื่อให้คณาจารย์ได้เกิดความเข้าใจและยอมรับการประเมินการสอน

2. มหาวิทยาลัยควรจัดสิ่งที่จะเอื้ออำนวยต่อการสอน โดยให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกเช่น สื่อการสอนและอุปกรณ์ประกอบอื่น ๆ ตลอดจนให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกอย่างจริงจังและจริงใจต่อการผลิตเอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารทางวิชาการออกเป็นรูปเล่มของคณาจารย์

3. มหาวิทยาลัยควรจัดการอบรมหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การประเมินการสอนในระดับอุดมศึกษาเพื่อกระตุ้นให้

คณาจารย์มีการประเมินการสอนเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสอนอย่างต่อเนื่อง

4. ควรจัดองค์การผู้รับผิดชอบในการดำเนินการประเมินการสอน เพื่อพิจารณาเลือกวิธีประเมินและพัฒนาเครื่องมือ ตลอดจนวิเคราะห์และรายงานผลการประเมินให้คณาจารย์ไว้พิจารณาประกอบการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์เองตามความเหมาะสม

5. ควรนำผลการประเมินการสอนมาประกอบการพิจารณาความดีความชอบและ/หรือ การพิจารณาตำแหน่งทางวิชาการ เพราะว่าการสอนนั้นเป็นหน้าที่หลักของคณาจารย์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ตามการประเมินของศิษย์เก่า

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ ประสิทธิภาพการสอนตามการประเมินของคณาจารย์ กับ การประเมินของนิสิต

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ ประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ที่มีคุณวุฒิทางการศึกษา กับ การสอนของคณาจารย์ที่ไม่มีคุณวุฒิทางการศึกษา ตามการประเมินของนิสิต